

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 9 kap. 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att en mindre sträng behovsprövning då det gäller makens inkomster skall tillämpas vid beviljande av arbetsmarknadsstöd. Det föreslås att ändringen genomförs så, att det avdrag från makens inkomster som görs före behovsprövningen skall höjas. Avdragets maximib-

lopp föreslås öka från 236 euro i månaden till 536 euro i månaden.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2004 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2004.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 7 kap. 1 § 1 mom. 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) är förutsättningen för utbetalning av arbetsmarknadsstöd att den arbetslösa är i behov av ekonomiskt stöd (behovsprövning). Undantagen, det vill säga utbetalning av arbetsmarknadsstöd utan behovsprövning, framgår av 9 kap. 5 § i samma lag. Det förutsätts inte att behov av ekonomiskt stöd föreligger under den tid en person deltar i sådan arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller annan arbetskraftspolitisk åtgärd som avses i lagen om offentlig arbetskraftsservice, under arbetsverksamhetsperioder enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller under den tid han eller hon erhåller arbetsmarknadsstöd i form av utbildningsdagpenning enligt 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Något behov av ekonomiskt stöd förutsätts inte heller i fråga om en person som har fyllt 55 år och som när han eller hon blir arbetslös uppfyller det arbetsvillkor

som är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning. På motsvarande sätt förutsätts inte något behov av ekonomiskt stöd för de 180 första arbetslöshetsdagarna i fråga om en person för vilken maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har gått ut.

Vid behovsprövningen beaktas enligt 9 kap. 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, med undantag för de prioriterade inkomster som räknas upp i paragrafens 2 mom., personens egna inkomster i sin helhet och även makens till den del de överstiger 236 euro i månaden. Enligt 9 kap. 4 § i lagen skall från det fulla arbetsmarknadsstödet i fråga om försörjningspliktiga dras av 50 procent från den del av de behovsprövning underkastade inkomsterna som överstiger 848 euro i månaden. Denna inkomstgräns höjs med 106 euro för varje barn som personen försörjer.

I sådana fall då en persons arbetsmarknadsstöd och bostadsstöd samt eventuella utkomststöd sjunker och inkomstskattens skatibelopp å sin sida ökar, kan en ökning i makens inkomster leda till att de inkomster fa-

miljen har till sitt förfogande sjunker på grund av den sammantagna effekten av förmåner och beskattning. De av makens inkomster som beaktas vid behovsprövningen är i praktiken oftast löneinkomster, varvid situationen med hänsyn till att socialskyddet skall ha en sporrande inverkan inte kan anses vara tillfredsställande. Effekterna av behovsprövningen drabbar i praktiken, åtminstone i de fall då denna utgör ett hinder för utbetalning av stöd, kvinnor.

I propositionen föreslås, i enlighet med det program statsminister Matti Vanhanens regering har lagt fram, att den behovsprövning som ansluter sig till arbetsmarknadsstödet i fråga om makens inkomster mildras. Den mindre stränga tillämpningen gäller uttryckligen makens inkomster. Det föreslås att ändringen genomförs så, att den inkomstgräns vid vilken den överstigande delen av inkomsterna beaktas vid behovsprövningen och som därmed verkar sänkande på arbetsmarknadsstödet skall höjas.

2. Propositionens verkningar

2.1. Ekonomiska verkningar

Arbetsmarknadsstöd som minskats på grund av behovsprövning utbetalades under år 2002 till 25 900 personer för 2,6 miljoner dagar, vilket är ca 6,6 procent av alla dagar för vilka arbetsmarknadsstöd betalades. I över 90 procent av fallen var orsaken till det minskade arbetsmarknadsstödet makens inkomster.

Arbetsmarknadsstöd som minskats på grund av makens inkomster betalas för närvarande för ca 2,4 miljoner dagar om året till i medeltal 9 500 personer. Det minskade arbetsmarknadsstödet uppgår i medeltal till 15,8 euro om dagen.

Om den nuvarande gränsen 236 euro höjs med 300 euro, får de som erhåller minskad arbetsmarknadsstöd 7 euro mera per dag, och det minskade arbetsmarknadsstödet skulle då i medeltal uppgå till 22,8 euro om dagen. Verkningarna för arbetsmarknadsstödet del vore en ökning på 17 miljoner euro. En mindre sträng behovsprövning enligt förslaget beräknas leda till att ca 2 000 nya förmånstagare kan ta del av arbetsmarknadsstö-

det, vilket skulle öka antalet dagar per år för vilka arbetsmarknadsstöd utbetalas med ca 0,5 milj. Till dessa förmånstagare utbetalas arbetsmarknadsstöd till ett belopp av ca 3,5 euro om dagen, vilket ökar utgifterna för arbetsmarknadsstödet med ca 3 miljoner euro. Den föreslagna ändringen ökar utgifterna för arbetsmarknadsstödet med sammanlagt ca 20 miljoner euro om året.

Ändringen minskar behovet av bostadsstöd med ca 0,8 miljoner euro. Ändringen har ringa effekt på bostadsstödet, eftersom över 60 procent av dem som erhåller bostadsstöd är ensamstående personer som inte berörs av reformen. På utgifterna för utkomststödet har ändringen ingen nämnvärd effekt. I form av ökade skatteinkomster inflyter ca 4 miljoner euro per år.

2.2. Verkningar i fråga om jämställdheten mellan könen

Beaktandet av makens inkomster då det gäller vilka som har rätt till arbetsmarknadsstöd påverkar i allmänhet oftare kvinnors ställning än mäns. Under första halvåret 2003 fick 17700 personer minskad arbetsmarknadsstöd på grund av behovsprövning. Av dem var 11800 kvinnor och 5900 män. Av alla de kvinnor som under perioden januari-juni erhöll arbetsmarknadsstöd fick 12 procent ett minskat stöd. Den motsvarande procentandelen för männens del var 5. Den föreslagna ändringen påverkar alltså framför allt kvinnornas ställning.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Arbetsmarknadsorganisationerna, Folkpensionsanstalten och arbetsministeriet har hörts i fråga om förslaget.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 9 kap. 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 9 kap. 3 § 1 mom. som följer:

9 kap.

3 §

Inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hands eller hennes egna inkomster i sin helhet och även makens till den del de överstiger 536 euro i

månaden. Inkomsterna fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetsmarknadsstödet bestäms dock enligt situationen vid den tidpunkt då stödet betalas ut, på basis av antingen de beräknade eller annars konstaterbara inkomsterna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen.

_____ Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

Helsingfors den 16 september 2003

REPUBLIKENS PRESIDENT

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av 9 kap. 3 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 9 kap.
3 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

9 kap.

3 §

Inkomster som skall beaktas vid behovs- prövningen

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hands eller hennes egna inkomster i sin helhet och även makens till den del de överstiger 236 euro i månaden. Inkomsterna fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetsmarknadsstödet bestäms dock enligt situationen vid den tidpunkt då stödet betalas ut, på basis av antingen de beräknade eller annars konstaterbara inkomsterna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen.

Föreslagen lydelse

9 kap.

3 §

Inkomster som skall beaktas vid behovs- prövningen

Vid prövningen av sökandens behov av ekonomiskt stöd skall beaktas hands eller hennes egna inkomster i sin helhet och även makens till den del de överstiger 536 euro i månaden. Inkomsterna fastställs utgående från de vid beskattningen konstaterade inkomsterna. Arbetsmarknadsstödet bestäms dock enligt situationen vid den tidpunkt då stödet betalas ut, på basis av antingen de beräknade eller annars konstaterbara inkomsterna. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om de inkomster som skall beaktas vid behovsprövningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.
